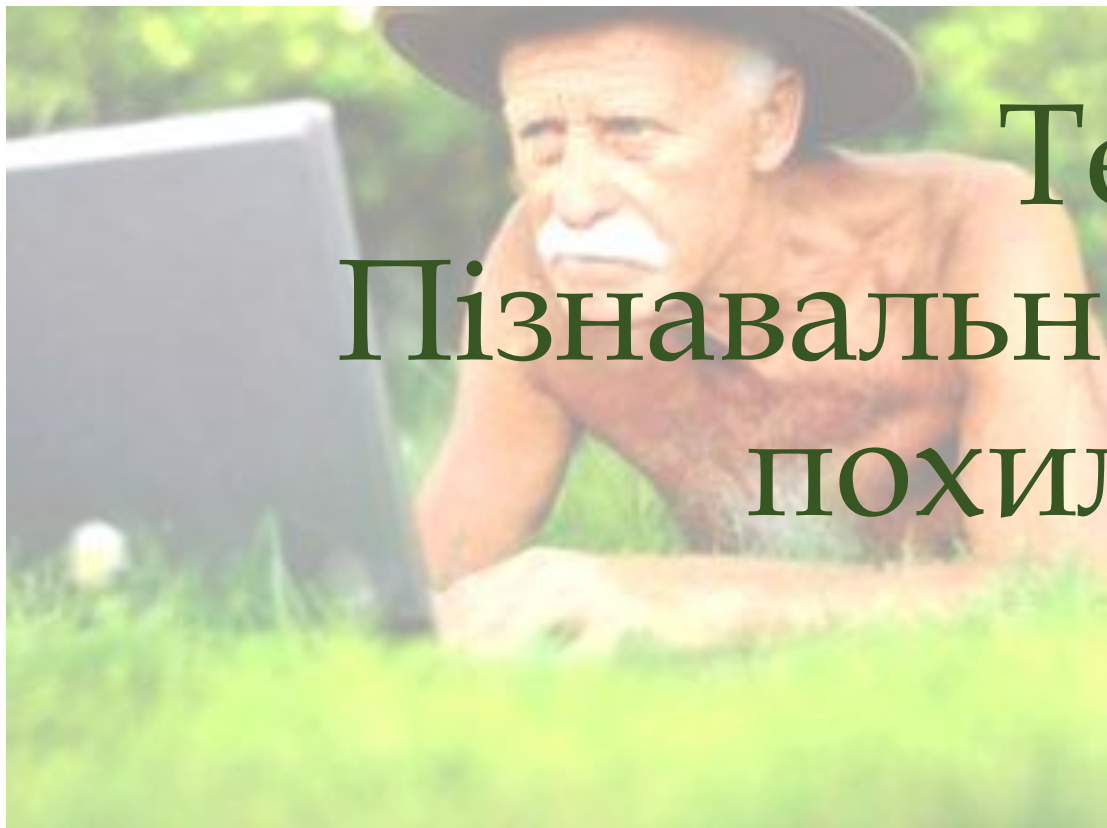

Тема 2

Пізнавальна сфера людей похилого віку

Кременчук - 2016

Особливості пізнавальних процесів у старості

- Найбільший вплив на пізнавальну сферу особистості мають об'єктивні фізіологічні чинники, передусім руйнування клітин головного мозку. У головному мозку знижується вміст води і підвищується вміст жирів.
- У процесі старіння спостерігається погіршення більшості сенсорних функцій, що залежить від індивідуальних особливостей і діяльності, якою займалися вони протягом життя.
- Старі люди сприймають і зберігають менше інформації, повільніше заучують словесний матеріал. Краще запам'ятовують вони лише важливу для них інформацію.
- З віком погіршується механічне запам'ятовування. Послаблення довготривалої пам'яті значною мірою пов'язане з порушеннями процесу пошуку в ній інформації. Якщо завдання потребує розподілу уваги, можуть виникнути проблеми і з функціонуванням короточасної пам'яті.
- На досить високому рівні функціонує у старості логічна пам'ять. Оскільки вона пов'язана з мисленням, можна припустити, що воно в цьому віці суттєво не погіршується.
- На етапі старості зазнає трансформації когнітивна сфера, ослаблюються інтелектуальні функції. Погіршення функціонування центральної нервової системи знижує швидкість реагування під час виконання інтелектуальних завдань.

Суб'єктивні чинники динаміки інтелектуальної активності у старості

- **Фізичні чинники**

- Стан соматичного
- Стан психічного здоров'я

- **Соціальні чинники**

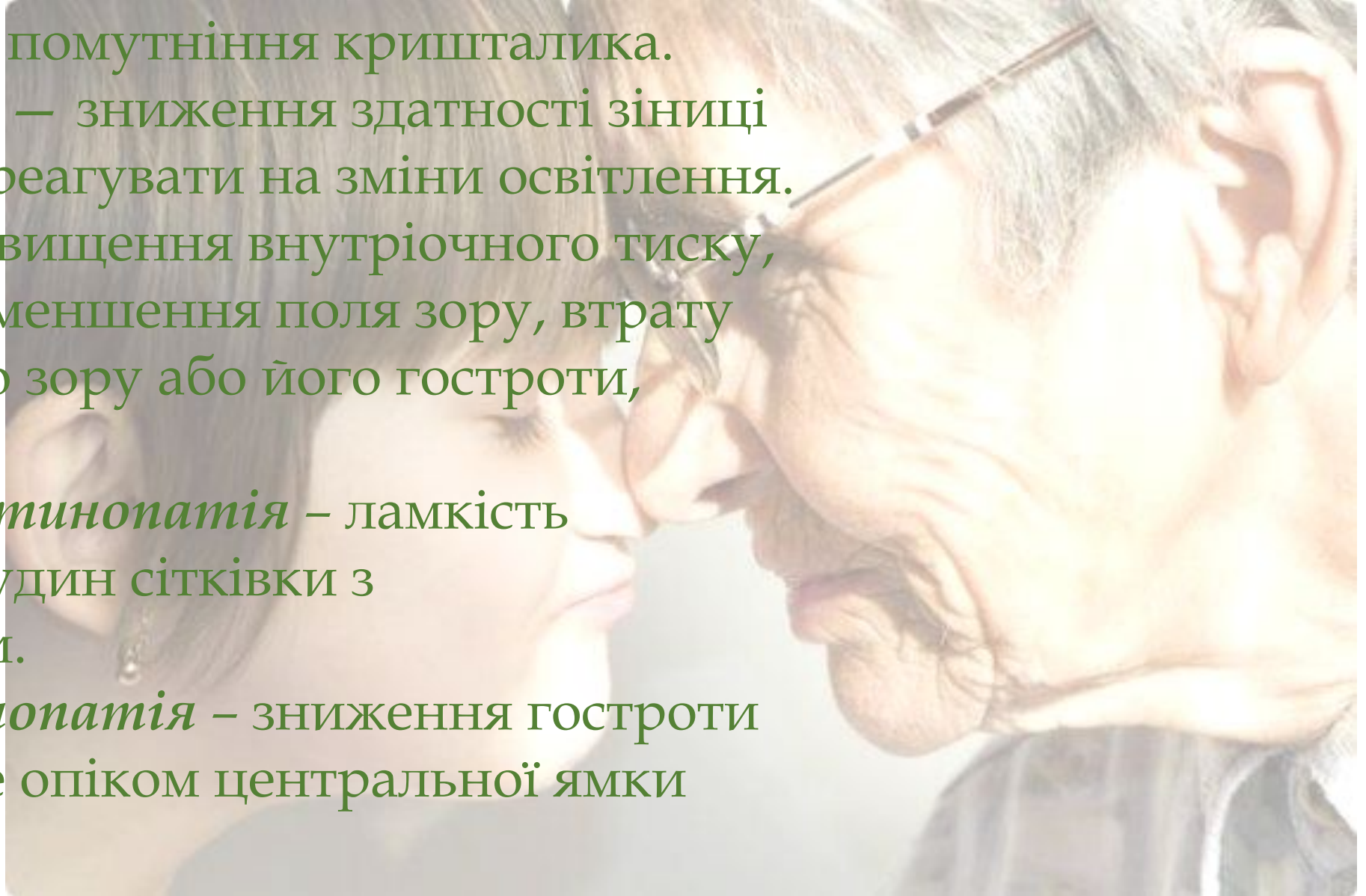
- Рівень освіченості
- Специфіка діяльності, якою займалась людина протягом життя.

- **Психологічні чинники**

- Широта інтересів
- Прагнення до самореалізації
- Передавання наступним поколінням життєвого досвіду.

Погіршення зору в похилому віці

- *Катаракта* — помутніння кришталіка.
- *Старечий міоз* — зниження здатності зіниці ока адекватно реагувати на зміни освітлення.
- *Глаукома* – підвищення внутріочного тиску, що зумовлює зменшення поля зору, втрату периферійного зору або його гостроти, сліпоту.
- *Діабетична ретинопатія* – ламкість кровоносних судин сітківки з крововиливами.
- *Сонячна ретинопатія* – зниження гостроти зору зумовлене опіком центральної ямки ока.

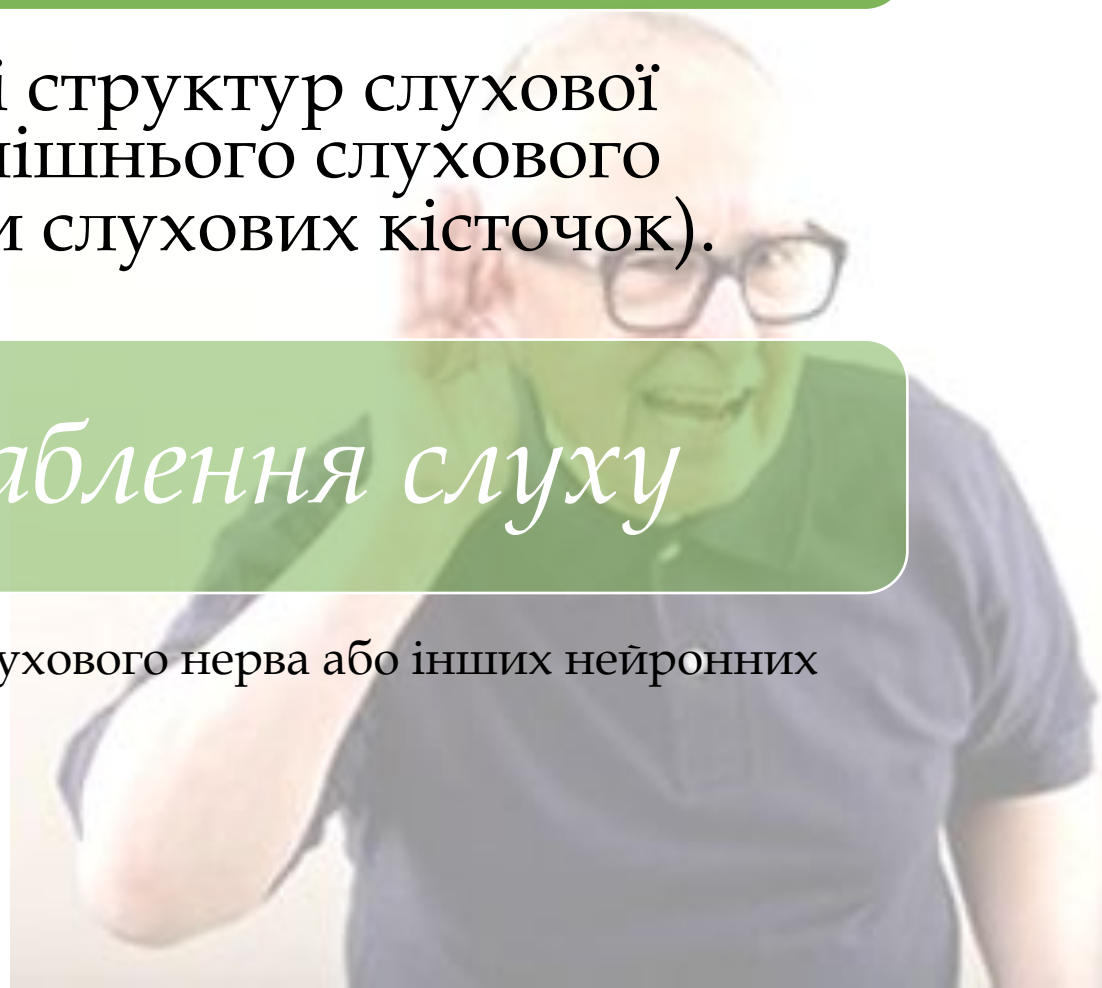
Погіршення слуху в похилому віці

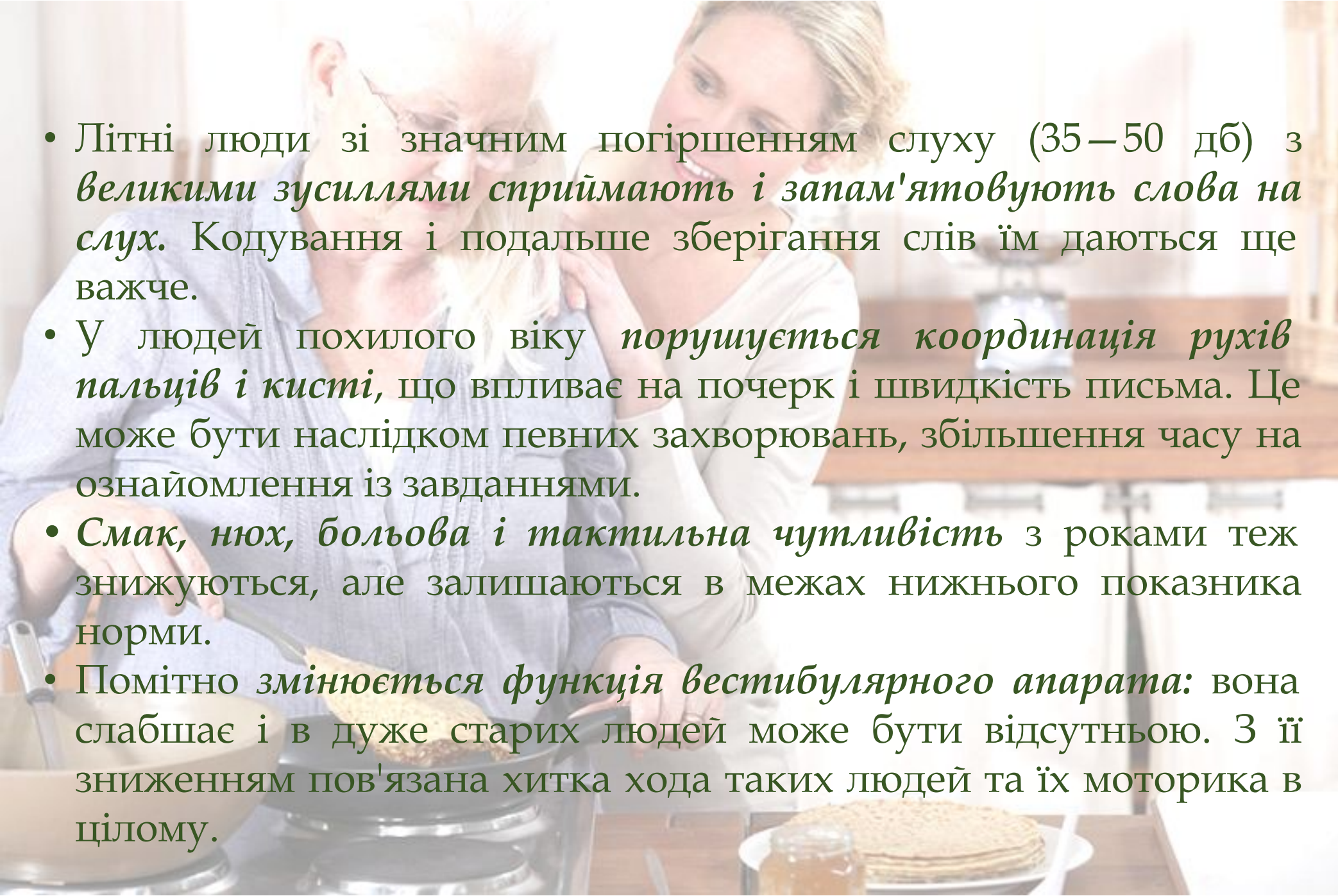
Кондуктивне послаблення слуху

- є наслідком зниження чутливості структур слухової системи, які індукують звук (зовнішнього слухового каналу, барабанної перетинки чи слухових кісточок).

Сенсо-невралгічне послаблення слуху

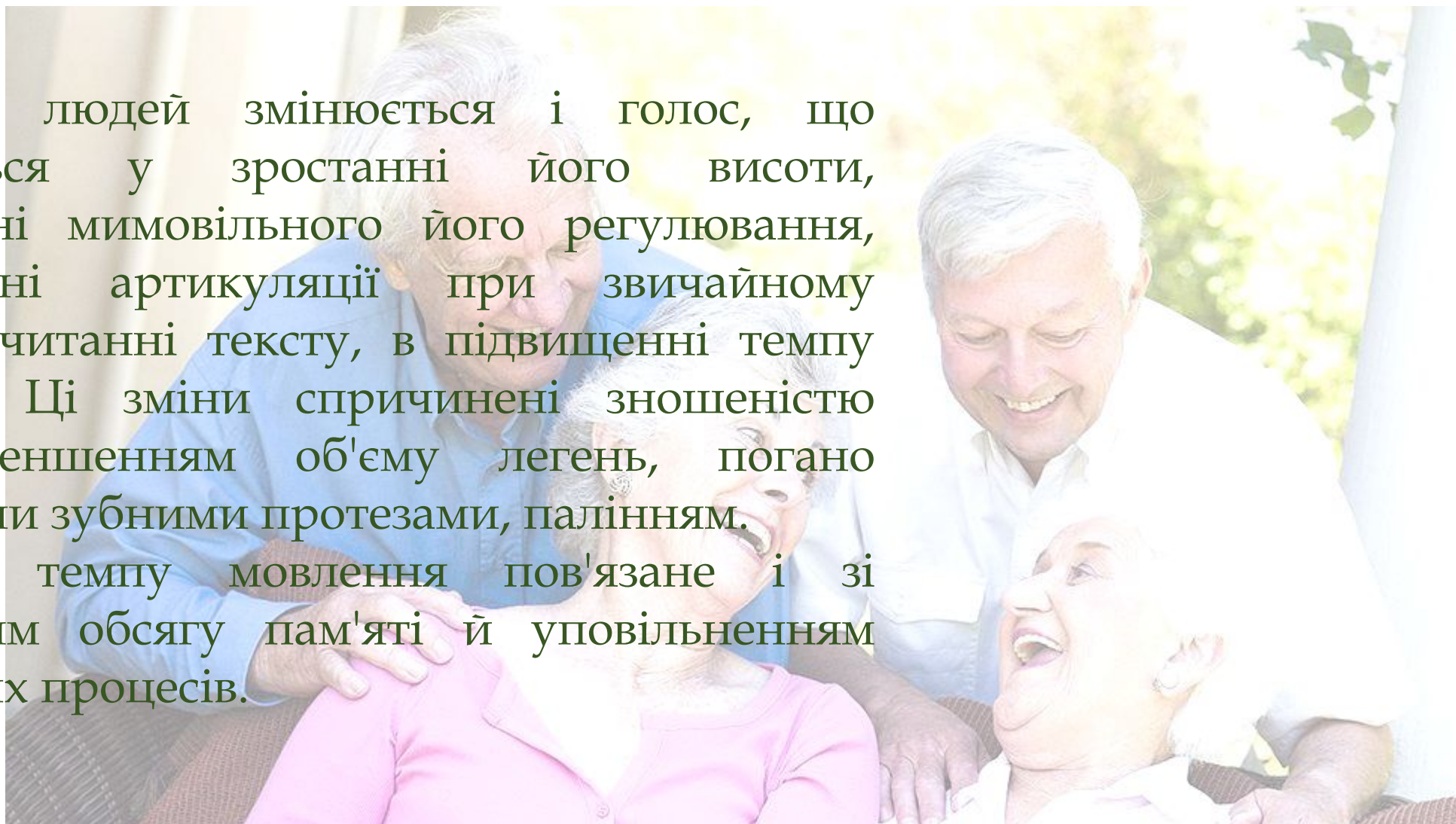
- може бути зумовлене дисфункцією або травмою слухового нерва або інших нейронних структур завитка вуха.

-
- A young woman with blonde hair is smiling and helping an elderly woman with glasses cook. They are in a kitchen, and the young woman is holding a wooden spoon over a pan. The elderly woman is also smiling and looking at the camera. There are some pancakes on a plate in the foreground.
- Літні люди зі значним погіршенням слуху (35—50 дБ) з *великими зусиллями сприймають і запам'ятовують слова на слух*. Кодування і подальше зберігання слів їм даються ще важче.
 - У людей похилого віку *порушується координація рухів пальців і кисті*, що впливає на почерк і швидкість письма. Це може бути наслідком певних захворювань, збільшення часу на ознайомлення із завданнями.
 - *Смак, нюх, больова і тактильна чутливість* з роками теж знижуються, але залишаються в межах нижнього показника норми.
 - Помітно *змінюється функція вестибулярного апарата*: вона слабшає і в дуже старих людей може бути відсутньою. З її зниженням пов'язана хитка хода таких людей та їх моторика в цілому.

Мовлення в похилому віці

- У старих людей змінюється і голос, що проявляється у зростанні його висоти, послабленні мимовільного його регулювання, сповільненні артикуляції при звичайному мовленні, читанні тексту, в підвищенні темпу мовлення. Ці зміни спричинені зношеністю м'язів, зменшенням об'єму легень, погано вставленими зубними протезами, палінням.
- Зниження темпу мовлення пов'язане і зі зменшенням обсягу пам'яті й уповільненням когнітивних процесів.

Реалізація мудрості як сенс життя у старості

Загальні критерії мудрості:

- витончене і глибоке проникнення розуму в суть життя, сенс розвитку людини, актуальність її важливих проблем;
- продуктивні, розважливі міркування, поради і трактування, які стосуються складних життєвих ситуацій, володіння знаннями, заснованими на багатому життєвому досвіді.

Спеціальні критерії мудрості:

- багатий і корисний для інших людей;
- масштабне знання стратегій життя людини, вміння зріло міркувати про вічні і тимчасові людські проблеми, давати обґрунтовані й корисні поради;
- контекстуальність знання;
- відносність знання;
- недовизначеність знання.

Реалізація мудрості як сенс життя у старості

- Для мудрої людини світ наповнений таємницями, неочікуваністю.
- Вона володіє даром передбачення, відчуває близькість неочікуваного.
- Усвідомлення непередбачуваності життя не означає її власної невизначеності, неосмисленого ставлення до свого життєвого шляху.
- Мудра людина здатна вперто протидіє неочікуваним обставинам, наполегливо наближатися до вищої мети — віри, любові, надії, добра і досконалості.
- Мудрій людині, крім усвідомлених, логічно вибудованих знань, притаманні й неусвідомлені, інтуїтивні, логічно не пов'язані знання (про життєві випадковості й непомітні зміни, які є передвісниками глобальних змін).
- Збагачена роками людина реалізує свою мудрість передусім у взаємодії з молодшим поколінням, що робить її дні осмисленими, значущими і цікавими, вселяє їй упевненість у недаремності життя.

